

N:o 18.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 18 juni 1887.
— — — — Andra Kammaren den 18 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen strafflagen.

(Lagutskottets utlåtande n:o 15).

Till Konungen.

Genom proposition af den 29 sistlidne april har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bifogadt förslag till lag angående ändring i 7 kapitlet samt vissa delar af 10 och 11 kapitlen strafflagen.

Riksdagen har vid granskning af berörda förslag funnit detsamma icke kunna oförändradt antagas; och får Riksdagen såsom skäl för de ändringar, Riksdagen ansett detsamma böra undergå, anföra följande:

Vid en jemförelse med de bestämmelser, som i nu gällande strafflag meddelas angående religionsbrotten, finner man, att Eders Kongl. Maj:ts förslag i detta ämne innefattar ändringar såväl i afseende å brottens karakter som ock i afseende å straffen.

I förstnämnda afseende har Riksdagen funnit anmärkningsvärdt, att genom det föreslagna stadgandet i 1 § af 7 kapitlet gäckeri med svenska kyrkans eller främmande, till offentlig religionsöfning berättigad församlings *troslära* blifvit belagdt med straff. Genom ett sådant stadgande skulle religionsbrottens antal ökas med en art af brott, som hittills icke varit af vår

lagstiftning känd. Riksdagen finner för sin del en sådan åtgärd icke vara tillrådlig; och får Riksdagen till stöd för denna sin mening åberopa följande yttrande, som afgifvits af en ledamot af högsta domstolen vid förslagets granskning derstädes:

»I denna del kan jag icke tillstyrka lagförslaget af följande skäl:

1:o. Först och främst är jag öfvertygad att, för hvarje gång lagbudet tillämpades, kyrkan skulle blifva den mest lidande. Den usle smädaren, den lättsinnige gycklaren skulle af alla åt otron hemfallne, af många den fria forskningens vänner, med ett ord af ett stort antal elementer i samhället, hvilka icke kunna alldeles lemnas ur räkningen, blifva ansedd såsom en martyr, ehuru han enligt statens lag endast vore en brottsling. Den dogm, med hvilken han gäckats, skulle blifva föremål för en liflig och allmän, oftast ytlig diskussion i dagliga tidningar och samqväm, en kritik, som derest smädaren ej hade blifvit af den verldsliga magten straffad, icke hade blifvit så liflig, ja kanske i många fall helt och hållet uteblifvit. Det skulle i de flesta fall vara att befara, att denna diskussion, förd med större beräkning och varsamhet, än den smädaren eller gycklaren användt, komme att innefatta uttalanden, ostraffbara inför den borgerliga lagen, men hvilka hos de på dogmen troende åstadkomme allvarligare, djupare och långvarigare förargelse än sjelfva smädelsen eller gycklet, som endast för stunden förorsakat smärta och afsky. Ett större affall från den ifrågasatta dogmen kunde här af blifva en följd, än om smädaren öfverlemnats åt föraktet, i stället för att dragas inför verldslig domstol. Troslärans auktoritet snarare försvagas, än stärkes genom användande af verldsliga straffmedel.

2:o. Det ifrågasatta brottet är till sin karakter mycket sväfvande. Gäckeriets föremål är trosläran. Trosläran är människornas uppfattning af Gud och religionen samt dermed sammanhängande ting och förhållanden. Men huru olika är icke olika människors och religionssamfunds uppfattning? Är det lämpligt, att en protestant straffas af den borgerliga lagen för ett opassande yttrande rörande en katolsk dogm, mot hvilken reformationens fader från predikstolen utslungat den heliga vredens ord? Äfven sjelfva den ifrågavarande gerningen innebär i sig något sväfvande. Hvad den ene benämner hån och smädelse, betraktas åter af den andre allenast såsom ett opassande, ja kanske oskyldigt skämt. Mången torde vilja antaga, att med gäckeri rörande heliga ting afses ett med hån och smädelse förenadt skämt. Af lagberedningens motiver framgår, att lagberedningen åsyftar äfven det lättsinniga gycklet. I 1734 års lag skildes på smädelse, såsom mera straffbar, äfven då den skedde af obetänksamhet, och gäckeri, såsom mindre straffbart. I tider af uppjagad fanatism kan lagen, till följd af sin sväfvande beskaffenhet, komma att missbrukas.

3:o. Sedan här i Sverige år 1860 afskaffats det världsliga straffet för affall från statskyrkan och år 1864 antagits en strafflag, vid hvars författande trosläran icke ansetts vara i behof af det skydd mot angrepp, som den borgerliga kriminallagstiftningen kan erbjuda, skulle det innebära ett tillbakagående att nu stadga borgerligt straff för sådana angrepp.»

Härtill kan läggas, att i den mån ett särskildt straffskydd för svenska kyrkans lära kan anses behöfligt, ett sådant innefattas uti stadgandet om straff för gäckeri med Guds heliga ord och sakramenten.

Vid sådant förhållande anser Riksdagen det stadgande i 1 §, som med straff belägger gäckeri med svenska kyrkans eller främmande församlings troslära, böra ur förslaget utgå.

Att, såsom i förslaget skett, utsträcka det enligt nu gällande lagstiftning stadgade straff för gäckeri med gudstjensten till främmande trossamfunds gudstjenst äfven i de fall, då gerningen icke har karakter af fridsbrott, synes icke vara af något verkligt behof påfordradt, hvarför Riksdagen ansett den i sådant afseende föreslagna bestämmelse böra uteslutas ur 7 kapitlet.

I följd af de jemkningar, Riksdagen anser Eders Kongl. Maj:ts förslag i dessa delar böra undergå, förfaller skälet till ändring af 11 kapitlet strafflagen.

Den ändring, som i förslaget gjorts i afseende å de utmärkande kännetecknen på de i 1 § af 7 kapitlet omförmälda brott, i det att hufvudsaklig vikt lagts derpå, att handlingen, för att hemfalla under paragrafens straffbestämmelse, skall hafva åstadkommit förargelse, öfverensstämmer otvifvelaktigt med vår tids rättsmedvetande. Men enligt Riksdagens tanke är det icke nog, att gerningen åstadkommit förargelse, t. ex. hos en person, som tillfälligtvis råkat att åhöra ett samtal mellan två andra personer och dervid fått höra yttranden, som i öfrigt äro af den i paragrafen angifna beskaffenhet, utan synes man böra jemväl fordra, att gerningen skall hafva föröfvats med någon grad af offentlighet. Detta har Riksdagen ansett kunna lämpligast uttryckas genom att framför ordet »förargelse» inskjuta ordet »allmän». En analogi till detta uttryckssätt finnes i stadgandet i 18 kap. 13 § strafflagen, i hvars andra stycke stadgas straff för dem, som genom annan gerning än de i första stycket särskildt uppräknade »sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse deraf kommer».

I fråga om de af Eders Kongl. Maj:t föreslagna straffbestämmelser har Riksdagen icke funnit anledning till annan erinran, än att skillnaden mellan å ena sidan gäckeri med gudstjensten och å andra sidan de öfriga i förslagets 1 § uppräknade brott synes vara af nog betydenhet att föranleda någon olikhet i straffmaxima. Gäckeri med gudstjensten angriper nemligen

endast en yttre sida af det religiösa lifvet och kan således icke åstadkomma samma grad af förargelse som de öfriga brotten. Riksdagen har därför ansett högsta straffet för detta brott kunna lämpligen nedsättas till fängelse i sex månader, hvilket jemväl öfverensstämmer med nu gällande straffbestämelse. I anledning häraf torde ock sistberörda stadgande böra, likasom för närvarande, utgöra en särskild paragraf.

Slutligen har Riksdagen, som för sin del icke kunnat finna något giltigt skäl för uteslutande af det i 7 kap. 1 § enligt dess nuvarande lydelse förekommande uttrycket »lasta», hvilket fullständigar uttrycket »gäcka», ansett detsamma i paragrafen böra kvarstå.

Beträffande den del af Eders Kongl. Maj:ts förevarande förslag, som innefattar ändringar i 10 kap. af strafflagen, har Riksdagen icke funnit något att erinra.

På grund af hvad Riksdagen nu inför Eders Kongl. Maj:t anført har Riksdagen för sin del antagit en

Lag

angående ändring i vissa delar af 7 och 10 kapitlen strafflagen

af den lydelse, bilagan Litt. A till denna skrifvelse utvisar.

Med undersåtlig vördnad:

Stockholm den 18 juni 1887.

Bil. litt. A.

Lag

angående ändring i vissa delar af 7 och 10 kapitlen strafflagen.

Häri genom förordnas, att 7 kapitlet 1 och 2 §§ samt 10 kapitlet 1, 3, 11, 14, 15, 16, 17 och 18 §§ strafflagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

7 Kap.

1 §.

Hvar som genom att häda Gud eller genom att lasta eller gäcka Guds heliga ord eller sakramenten åstadkommer allmän förargelse, straffes med fängelse i högst ett år eller böter.

2 §.

Gör man gäckeri af gudstjensten, så att allmän förargelse deraf kommer, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

10 Kap.

1 §.

Gör någon våld eller annan misshandel å embetsman, i embetsärende, eller för att honom till någon embetsåtgärd tvinga eller derifrån hindra, eller att å honom för sådan åtgärd hämnas; dömes till straffarbete i högst fyra år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till fängelse i högst ett år eller böter, dock ej under etthundra riksdaler, dömas.

Med embetsman förstås i denna lag den, som med Konungens fullmakt å embetet försedd är, eller embete af lika värdighet innehafver, eller i sådan

embetsmans ställe lagligen satt är; så ock domare, ändå att han ej blifvit af Konungen förordnad.

3 §.

Hvad om brott emot embetsman i 1 och 2 §§ stadgadt är, gälle äfven för det fall, då ledamot i taxerings- eller pröfningskomité eller styrelse öfver allmänt verk eller allmän inrättning, eller den som i nämnd eller jury sitter, våldföres eller förolämpas, i eller för utföningen af sådan befattning.

11 §.

Har någon, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, till uppror uppmanat; straffes, när uppmaningen ingen straffbar verkan hade, med fängelse.

Samma lag vare om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma uppror åstad.

14 §.

Hvar som, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanat till våld å person eller egendom, dömes till böter eller fängelse. Är han, i följd af uppmaningen, förfallen till straff för delaktighet i brott, som å uppmaningen följt; vare lag, som i 4 kap. 1 § skils.

Hvad i denna paragraf stadgadt är, gälle ock om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att dermed komma våld å person eller egendom åstad.

15 §.

Sammankommer menighet å landet eller i stad till öfverläggning om allmänt eller menigheten särskildt rörande ärende; då må tillträde till sammankomsten ej offentlig myndighet förvägras. Ej må sammankomsten af myndigheten upplösas, så framt dervid ej företages något, som emot lag stridande är eller eljest allmän ordning störer. Den, som underlåter att hörsamma myndighetens bud i ty fall, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra riksdaler.

16 §.

Säljer eller köper man röst vid val till allmänt värf; straffes med böter från och med femtio till och med ett tusen riksdaler eller fängelse i

högst sex månader. Lag samma vare, om någon, genom hot eller tubbande, valfriheten störer, eller eljest i val obehörigen verkar.

§ 17.

Tager man häktad person eller fånge med våld lös af den, som honom gripit eller i vård hafver, eller befriar man honom genom häktes eller fängelses brytande; varde dömd till straffarbete i högst fyra år, eller der omständigheterna äro synnerligen mildrande, till fängelse.

Gör man försök till brott, som nu sagdt är, och blef endast genom omständigheter, som voro af gerningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; straffes högst med straffarbete i två år.

Befriar man häktad person eller fånge, genom list eller annorledes, utan våld; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande må till böter, dock ej under femtio riksdaler, dömas.

18 §.

Vid tillämpning af straff i fall, som i 17 § sagdt är, skall synnerligt afseende göras å beskaffenheten af brott, därför den häktade eller fångne i häkte insatt eller dömd var.
